

TIŠNOVSKÉ NOVINY

číslo
11
2018

zpravodaj města Tišnova a okolí

Téma měsíce: Tišnov žije kulturou

Výsledky voleb

Čestní občané: Antonín Mouka

Vernisáž Josefa Jambora

Atleti končí dráhovou sezónou

Kam v Tišnově a okolí

UTAJENÁ HOUSLOVÁ VIRTUOSKA

Václav Seyfert

Koncem letošních prázdnin jsem se víceméně náhodně nachomýtl k jednomu zajímavému pátrání, o němž mne informoval nedávny tišnovský občan, houslista a jazzový věrozvěst Jan Dalecký. Přeposlal mi dopis od svého přítele a houslového kolegy Pavla Fajtla, který mu v něm sděloval:

„K mým koníčkům patří již od studií na konzervatoři návštěva antikvariátů a už jsem narazil na hodně všelijakých zajímavostí. Před lety jsem v jednom brněnském antikvariátě objevil dvě větší kabinetní fotografie hezké houslistky z roku 1909, podepsané **Žofie Spohrová** z městečka Tišnova (40 km SZ od Brna). Po čase v jiném obchodě jsem koupil její dokumenty (!), z nichž vyplynulo, že studovala v Praze (1906–11) u profesora Rudolfa Reissiga a pak ve Vídni na Mistrovské škole c. k. akademie u profesora Otakara Ševčíka! Tak jsem hledal v literatuře, ale našel jsem pouze zmínku v seznamech Ševčíkových žáků, které sepsal profesor Norbert Kubát (už tenkrát o ní nevěděl přesnější informace) – je tam pouze jméno Spohr a rok 1912, místo žákova původu neví! U Ševčíka nemohl studovat kdekdo a vadilo mně, že se o ní nemohu dovědět víc, a tak jsem si udělal svoji teorii, že ve Vídni potkala výhodnou partii a dobře se vдалa. Po několika letech se mně dostala do rukou kniha Předklášteří a Tišnov na dobových fotografiích (Zacpal, Lacina, Smékal, Tišnov 2008). Jaké bylo pro mě příjemné překvapení, když jsem v předmluvě četl od Jana Laciny: *Nad náhonem stávala i prostá chalupa rodiny Spohrových s krásnou dřevěnou pavlačí nad hladinou. Vybavuje se mi, jak paní Žofie Spohrová (říkali jsme jí Špórka), houslová virtuózka s nápadným uměleckým baretem, pobíhala dům od domu, aby rozprodala vstupenky na svůj koncert. Jednou jsem se ze zvědavosti podíval klíčovou dírkou. V rozlehlém sále sokolovny byla sama se svými houslemi. Takže žádná bohatá partie ve Vídni se nekonala, ale asi těžký život v Tišnově spojený s nepochopením u svých sousedů. V knize jsou i dvě fotografie jejího domku!*“

Ve vzpomínkách dokumentech Žofie Spohrové je například dobrozdání profesora Reissiga ze dne 31. října 1923, v němž se píše: „*Slečna Žofie Spohrová z Tišnova na Mor. učila se u mne hře na housle od r. 1906 do r. 1911. Obdařena vynikajícím nadáním hudebním vyznamenala se takovou horlivostí a pílí, že výborně ovládla látku pěti ročníků konservatoře a byla po ukončení studií u mne přijata do kursu mistra Ot. Ševčíka ve Vídni. Mohu slečnu Spohrovou jako výbornou solistku a jako učitelku hry na housle co*

Žofie Spohrová na snímku významného tišnovského fotografa Norberta Pokorného z roku 1909. Fotografie pochází z osobního archivu pana Pavla Fajtla.

Když jsem si zkusil zadat jméno Žofie Spohrová do internetového vyhledávače, zaznamenal jsem jen dva „úlovky“ – jeden byl profesní, druhý paradoxně nikoliv. V tom prvním se nacházela recenze českého hudebního pedagoga Graciana Černušáka, který v Lidových novinách ze dne 8. dubna 1919 psal o houslovém koncertu tišnovské umělkyně takto: „*Slečna Žofie Spohrová, žačka Reissigova a potom Ševčíkova, položila si ve svém samostatném koncertě úkoly, jichž mohou se beztravně odvážit jenom houslisté prvotřídní. Slečna Spohrová nemá ještě zatím vlastností, jež takový úkol předpokládá, a její odvaha byla v některém ohledu jistě nekritickým sebepřeceňováním. Její ton je sice mužný, neženský, někdy až v drsnost zabíhající, ale její technika nestačí dosud na věci takového rázu jako proslulé Paganiniho Variace na anglickou hymnu, její dosud naučená těžkopádnost prozrazuje zřejmou námahu, přednes pak je neurovaný, nezralý. Poměrně nejlépe a se slušným úspěchem podařily se jí proto jenom věci nekladoucí velkých požadavků technických (Rubinstein, Smetana). Buďte úkolem dalšího svědomitého studia výkon více ukáznit, techniku uvolnit a přivést k platnosti to, co v její hře je slibného: mladistvý temperament a nadšení.*“

Druhý úryvek není pro změnu vůbec o hudbě – pochází z pět let starých Tišnovských novin, a to z článku Karla Krejčího „*Jak se kdysi vařilo*“. Píše se v něm: „*Nejstarší, co pamatují, byl ‚traifus‘ (Dreifus – třínožka). Byl to železný kruh se třemi nožičkami, do kterého se usadil baňatý litinový hrnc, pod kterým se topilo. ... Viděl jsem takové vaření i v Tišnově koncem čtyřicátých let minulého století. Na trojnožce vařila na studeném sporáku nuzně žijící mistryně ve hře na housle Žofie Spohrová. Bydlela v domku u závor, který byl zbourán stejně jako sousední ‚Benátky‘ při využití koryta ‚struhy‘ (mlýnského náhonu) pro uložení kanalizačního potrubí počátkem sedmdesátých let. Říkalo se také, že se věnuje okultismu, taková skupina prý byla i ve Visce. Tehdy se to tajilo a snad to bylo i trestné.*“

Zkoušel jsem na tohle téma natuknout i svého spolužáka, ředitele Podhoráckého muzea PhDr. Josefa Zacpala. Prozatím mi v rychlosti odpověděl: „*O Žofince povědomí mám, ale tady v muzeu k ní asi nic nemáme.*...“

Nepochybuji o tom, že pan Pavel Fajtl ve věci dále pátrá, doufám, že se ještě něco najde i v dalších archivech, a troufnu si tedy odhadnout, že o utajené houslové virtuosce Žofii Spohrové nepíšeme naposledy. ✎